

Изази уторком, четвртом и суботом.

ПРЕДПЛАТА: на Краљевину СХС
мјесечно Д 13; тримјесечно Д 40;
на Италију мјесечно лира 6; по-
једини број 30 центева. Огласи
по цјенику. Поједини број Д 1-30.

ДАЛМАТИНСКИ РАДИКАЛ

Поштарина плаћена у готову.

Идаје: Окружни Олбор Народне
Радикалне Странке у Шибенику.
Одговорни уредник: Шпиро Ђакић.
Телефон број 60.

Штампа: Нова Штампарња - Шибеник.

Година II.

ШИБЕНИК, субота 27. јануара 1923.

Број 43.

За побједу државе.

На 18. марта ове године Народна Радикална Странка има да издржи велику борбу. Та је борба много дубља, шира и значајнија него што је то борба за обичну изборну побједу. То је борба за државу. Побједа Радикалне Странке на идучим изборима има да буде побједа државе у овој земљи. Јер је једна ствар неопорна: за ове четри године од ослобођења и уједињења дошло се дотле, да је Нар. Рад. Странка, данас, једина странка, која представља државу. На идучим изборима народ ће имати да гласа, не за радикалну странку или против ње, него за државу или непријатеље државе. Успјех радикалне странке биће успјех државе. Повјерење које буде народ дао радикалној странци, биће доказ његове вјере у државу. То је прва ствар, коју народ мора да зна. Ма колико она значајна теško признанје, да ова наша држава има многобројне непријатеље, душност је патриота, да јасно и отворено, кажу то народу.

Демократска странка је у толико опаснија, што је она, за четри године једне безпримјерне обмане, која је имала за циљ да заведе један цио народ и подвали цијелој једној држави, успјела да код извјесних људи престави себе као странку државотворну, као monopolisanог чвара и браниоца државе. Историја је теško моћи да нађе примјер једне на широј основи постављене и са већим средствима извојене обмане. То је покушај једног огромног фалсификата историје. Демократску су странку основали и у нју ушли два реда људи. Први су ушли у демократску странку, да би, иза једне државотворне фирме, могли некажњено да руше државу. То су непријатељи државе. Стварање данашње државе, противу које су се они борили у најсудбоноснијим данима, био је пораз њихове политике. Они су ушли у проширену државу, са подмуклом мрзњом побјеђених, са немоћним једом људи, којима је историја, на величанствен начин, доказала да су гријешили. И почили су да, можда и несвијесно, мрзе државу, која је створена без њих и против њих. Они су осјећали да је та држава тугје дијело, и да је тај други, чија политика је побједила, радикална странка, противник, кога су бијесно мрзили. И њихова борба против радикалне странке постала је понова борба против државе.

Други ред људи, који је ушао у демократску странку, ушао је у њу, не да руши државу, јер он нема ни љубави ни мрзње, него да живи од ње. То су трговци државе. Они немају политичких убјегења, они немају националног осјећаја, нима је свједеног чја се и каква ће бити држава. Главно је да се на račun државе може живјети. Они имају свој морал, сурови и чврсти морал новца. Они су свијет за себе, држава у држави, друштво у друштву, људи међу људима. Нjih има у свима странкама. Али су они осјетили да је за њих просто као створена странка, која је споља државотворна, а унутра завјера против државе. И они су полетили у демократску странку испунили је, заситили је, и демократска странка, поред странке непријатеља државе, постала је и странка трговца државе.

Рад земљорадничке странке као и осталих опозиционалних странака познат је. У најтежим часовима те су странке испупале против државе. Само Нар. Рад. Странка увијек је имала пред очима велики циљ: срећу Отаџбине и Народа и према томе циљу је и управљала свој рад.

Више нема никакве сумње, да побједа Народне Радикалне Странке значи и побједу државе!

Италија и наша Краљевина.

Једно од најглавнијих и најтежих питања наше спољне политике је извршење рапалског уговора, јер од извршења тога уговора овисе и сами одношаји између наше земље и Италије. Ако Мусолини остане уистину код своје ријечи, да ће 6. фебруара ов. год. изнјети пред талијански парламент ратификацију сантмаргеритских конвенција и ако те конвенције талијански парламент одобри и приступи се дефинитивном извршењу рапалског уговора, значи, да Италија зближа хоће пријатељске односе с нашош земљом. Сретно и брзо ријешење тога спора од велике је важности по обе земље и од његова ријешења овиси, какви ће бити даљњи односи између двије сусједне државе.

И ако у објављеном дневном реду овог засједанја талијанског парламента нема законског пројекта о сантмаргеритским конвенцијима то ипак се у парламентарним круговима тврди, да ће ове конвенције бити стављене на дневни ред нетон одбор за ванјске послове дефинитивно редигује овај законски предлог, који чека, да између наше и талијанске владе буду коначно завршени преговори о детаљима, апликације ових конвенција. Према вјестима из Београда дошло је до споразума између наше и талијанске владе у погледу евакуације треће зоне и Сушака. Талијански посланик у Београду неколико је пута увјеравао наше министарство иностраних дјела да Италија овај пут мисли озбиљно извршити рапалски уговор, јер да хоће једном да ликвидира јадранско питање.

Турска и Енглеска у Азији.

Турски су делегати у Лозани добили од владе из Ангоре упуства да смију потписати уговор о миру, ако Савезници приме све услове, које је поднијела турска влада.

У случају да Савезници не приме ове услове, онда ће се приступити појединој великој посебним предлозима, јер Турци много рачунају на разнолико мишљење код Савезника.

Кемал паша и многи други виђенији Турци, који су образовани у Европи, мишљења су, да би сада још требало попустити Савезницима Њихово је мишљење наишло у скупштини на жестоко отпор код националиста, које предводи Кнезич Караваслу, посланик из Ерзерума Шта више, они су се изјавили за борбу са Савезницима, ако не поусте. На то их, према вјестима енглеских новина, потјечу агенти совјетске Русије Четврти кор из Брусе добио је налог да се приближи Чанку на Дарданелима, гдје је концентрисана енглеска војска.

Осим тога што се и Курди, који наставају око петролеоског извора у Ираку спремају на устанак, Енглези су осјетили, да Турци помичу своје редовне трупе у правцу Диабекира.

Арапи су мирни, те Енглези стоје спремни да приме борбу Према мишљењу неких војних стручњака, у Азији би могло доћи скоро до страшних ратова. Већи дио енглеске флоте налази се већ у азијским водама

— Главна скупштина словачких legionара осудила је продржавни рад словачке пучке странке и сва аутономистичка настојања, која иду само на корист мађарских иредентиста.

Из Slovenije.

Како пише „Slovenski Narod“ министар др. Ђупанић развјо је живу дјелатност. Посјетом је много мјеста у Sloveniji и примио извјештаје о станју. Ових дана посјетио је и Prekomurje и то Donju Lendovu, Mursku Subotu и Čakovac а онда је отишао у Maribor, Ptuj и Celje.

За Maribor постао је велики župan др. Miroslav Ploj, član и главни заступник наше државе у репарационој комисији у Паризу.

У Ljubljani православни Srbi, којих се тамо населио лијеп број послје ослобођења, спремају прославу Sv. Save. У веће биће бесједа с одабраним програмом у коме учествују и умјетници из народног позоришта, те пјевачка друштва „Ljubljanski Zvon“ и академски „Triglav“ и музика дрavske divizije.

У Celju је основан народни универзитет, на коме се са углавленим планом одржавају предавања за васпитање и поуку грађанства.

Управа Народне Радикалне Странке у Ljubljani добила је просторије у згради Јадранске Банке. Нови дневник радикалне странке зове се „Jutarnje Novice“.

Њемачка и запосједнуће Рура.

До посљедњег часа службена Њемачка није озбиљно узимала пријетње Француске и није вјеровала, да ће Француска сама на своју руку, провађати санкције и да ће француско-белгијске чете умарширати у Рур и запосјети најиндустријалнији и најбогатији крај Њемачке. Јер је уистину рурско подручје богатство, Њемачке. Без Рура Њемачка не би значила ништа, била би једна од најсиромашнијих држава у Европи. И сада, кад је Француска ступила у акцију и запосјела богате рурске рудокопе, у Берлину су почели мало озбиљно и трезвеније да просуђују ствари. Сви апели Њемачке на Америку и Енглеску нијесу успјели, да Француску поколебају у њеној ралучи.

Њемачка, видећи да је препуштена да сама изравнава рачуне са Француском, настоји да директно преговора са Француском „о разумном регулирању репарационог питања“, и да на тај начин дође до мирнога ријешења цијелога спора. Њемачка ће сада предложити Француској да отклони сваку политику санкција и залогоа и да се поведу нови преговори о репарацијама, који би за Њемачку били прихватљиви, а задовољили би и Француску.

У Паризу се не показује никакво расположење да се обуставе санкције и тада поведу преговори са Њемачком.

Бугарска и Македонствујући.

Представници великих сила подузели су заједнички код бугарске владе потребите кораке и скренули јој пажњу на компликације, које би могле настати због непрестаних упада бугарских комитских банда на територији Краљевине СХС. Тим је поводом предсједник бугарске владе Стамболијски, позвао к себи представника наше државе у Софији и изјавио му, како Бугарска жели, да одржи с нашош државом одношаје пријатељског сусједства. Стамболијски је том приликом нарочито нагласио, како бугарска влада нема ништа заједничкога са комитацијским организацијама, те је нашош посланику дао свечано обећање, да ће бугарска влада прогнати из Бугарске све организације „Македонствујући“.

Izborno kretanje.

Ова седмица завршује се потпуним проломом између два крила у земљорадничкој странци. Она је имала покрајинску конференцију у Сплиту, на којој су се земљораднички разишли таково свађом, да је пужна била интересија полиције. Тако, у сјеверном далматинском округу, остаје носиоц листе Дале Шкарица, а по предлогу Адв. Медвежа у Бенковцу, биће срески кандидат бенковачки службени, али отпуштени финансијски стражар Стеван Зечевић. За сада се још не зна, хоће ли десно крило земљорадничке странке истакнути своју листу у Шибеничко-Задарском Округу.

И ако није још потпуно сломљен отпор дра Правислава Грисогона, који за себе, а он мисли, и с правом тражи, да буде носиоц демократске листе у јужњем изборном округу, ипак се може са сталношћу казати, да не др. Крстељ бити носиоц у оба Округа. Послиједни је број „Демократа“ нарадио жељу, да срески кандидат у Кинку буде или Илија Јовичкић или радишни учитељ Стево Бечкер Мебучим изгледа, да странка мисли на Милана Прибићевића, ако би овај пристао, да пусти испред себе дра Крстеља.

Пучка стрнка, задовољна неуспјехом емисионера Радивећих, који су се повратили на Далмације, свршава у тишини свој изборни рад Јавља се, да ће носиоц листе у сјеверном Округу бити др. С. Барић, а др. Дулибић срески кандидат у Шибенику. Округ Шибенички посјетио је и др. Шимрак, па се за њега тражи среа, који да га бира.

Неуспјех Радивећ морао је добро доћи „Хрватској Заједници“. Али је ова, изгубивши своју самосталност уласком у хрватски блок, изгубила и своје старе присташе. И зато појава др. Дринковића у овом округу долази само као слаба услова једне малдане забрављене прошлости. И овђе у Шибенику др. Дринковић је био нападнут од националистичке омладине. Тај нападај, ружан по себи, неправедан према др. Дринковићу, у чијој политичкој прошлости има лијепих страница, које се не смију забравити, добио је ошлу осуду.

— У цијелој нашој краљевини владале су посљедних дана силне снјижне метаве, особито у Босни, Јужној Србији и Славонији. На више су мјеста метаве затрпале читаве виакове.

ПОДЛИСТАК

SVETI SAVA.

Dvije su slave uhvatile dubokog korjena u srpskom narodu: jedna je krsna slava a druga je Sv. Sava.

Na današnji dan širom cijeloga Srpstva, od Adrije do Crnoga mora, slavila se je kroz vijekove, i slavice se dok je god našega roda i plemena, uspomena na smrt najvećega sina, koje je srpski narod rodio. Sv. Sava prvi je srpski učitelj i prosvjetitelj, on je genij i heroj, koji vodi Srpstvo, daje mu značenje. Njegov rad izvor je svega onog velikog i uzvišenog, što je poznije srpski duh dao i stvarao. Dosi-teja, Vuka, Karagjorgja »biča tirjana« i kosovskih osvjetnika.

Sin velikog župana Stevana Nemanje I. osnovatelja ujedinjene, jake i moćne Srbije, ostavija kraljevske dvore, njihov sijaj i grimiz i oblaci na se crno kalugjersko ruvo. (G. 1186. u manastiru Vatopedu u Sv. Gori). Njegov duh težio je većem većem, uzvišenjem....

I kad se njegova braća Stevan i Vukan, poslije očeve smrti, posvadiše i počеше otimati o carstvo, Sv. Sava vraća se u zemlju i pomiri zavagjenu braću nad očevim tijelom, koje je sobom donio.

Наши дописи.

Дриш, 26. јануара.

(Радикална странка. — Светосавска бесједа). Сваким даном све то није присталица задобива Народна Радикална Странка. Многи људи са села, долазе и уписују се у Радикалну Странку. Такођер и велики број наше браће Хрвата уписао се је у Радикалну Странку. И нећу претјерати, ако устврђим, да ни у једном мјесту у Далмацији, нема толико браће Хрвата у Радикалној Странци, као у Дришу. Све оно што није задано племенском мржњом, што је честита и поштена, што је радило и помагало на зидању ове наше велике народне аграде, ушло је у Радикалну Странку, јер само у тој странци гледа сигурне чуваре великог Народног Дјела.

И Дриш се спрема да прослави свога великог светитеља Св. Саву. На вечер биће приређена светосавска бесједа. Интерес је, како у вароши, тако и у околици за бесједу веома велик. Спрема се лијепо број тежак од оближњих села да увелича бесједу.

Посјеђење глада и код нас се опажају. „Дошло су виле пред очи“, говори народ Браа и наобилна помоћ неопходно је потребна, јер је народ пао на посљедње гране. Треба брао помоћи, јер глад већ многим куца на врата. Народ још има вјере у владу, да га неће забравити. А и немије да га заборава. У својој народној држави народ не смије да умире од глади.

Паг, 23. јануара.

(Цр. Шимрак у ситуацији). Посјетио је наше острво др. Јанко Шимрак, посланик пучке странке. На његов потицај управитељ општински скинуо је гларау р. Коланима, јер није био прсташа те странке.

Рекло би се, да је Шимрак био задовољан са успјехом, који је имао у самом мјесту Пагу. Али не тако са успјехом у Новојци, где је слабо пршао.

Грдећи радикале и демократе др. Шимрак говорио је о централизму, доказујући, да је централизам крив бједи народној. На то је устао сељак Јосип Боровић, који је упрши прстом у попове, њих назвао главним узрочницима невоља, које бију народ. Говорио је о ратним апроприацијама; оштро је замијери свештеницима, да алоупотребљају цркву у своје и партијске циљеве.

И док је Шимрак за свој говор добио мршао одобравање двојице слушатеља, један аплауд, коме није било краја, скоро свих слушаоца потврдио је њихову сагласност са ријечима сељака Јосипа Боровића.

Народ Новојце тражи, на разлога саобраћајних и економских, да се Новојца отијени од општине пашке и да се од ње створи само-

Kod kuće nagje prilike kako vjerske tako i političke vrlo slabe i razrovane. Zemlja nedavno ujedinjena trpila je još od unutrašnjih borbi, koliko političkih toliko vjerskih. S jedne strane bijahu nezadovoljna vlastela, s druge opet strane vječita borba za prevlast gordog Rima i Vizanta; borba u zemlji, u kojoj još nije bilo temeljno utvrđeno hrišćanstvo. Mnogi su bili protivnici hrišćanstva, pa su gledali obnoviti staru vjeru, a od svega ovoga najviše je škodilo širenje bogumilske sekte.

Sve ovo, kao i to što su Latini osvojili Sv. Goru, ponuka Sv. Savu da ostane u zemlji i da jedamput dokrajči borbu izmjeđu Rima i Vizanta, da uredi crkvu i vjersko pitanje u Srbiji, jer je crkva bila glavni faktor u državi. Odmah je pomislio na osnivanje samostalne srpske crkve, koja bi postala temeljni kamen za procvat jake i moćne države, oslohlogene tugjeg vjerskog tutorstva, a potom i političkog, jer je u političkom životu jedne države igrala glavnu ulogu snaga crkve.

Sv. Sava nije ovo samo snovao, već je takogjer najvećim marom radio, da se to i ostvari. G. 1219. srpska crkva postade uistinu samostalna, a Sv. Sava prvi srpski arhiepiskop. Polučivši ovaj uspjeh poče još ravnije raditi oko unutrašnjeg uređenja crkve. Jaka, narodna, samostalna crkva, bila je najglavnija želja Sv.

stalna opština. Сви становници, без разлике, потписали су молбу, која је већ предана влади у Сплиту, па са поуздањем очекују од нове владе, да ће задовољити жељу и потребу Новојце.

„Demokrat“ i „Narodna Straža“ našli su se zajedno, u jednoj stvari, za koju su samo oni mogli dati glase na pobunu. Vojegni mržnjom na pravoslavnu crkvu, koja nije učinila krivo ničijoj osjetljivosti, oni su ustali protiv bogojavljenke funkcije, i to prvi listi sa više žuci i manje pristojnosti, no drugi.

Naš list, kao organ stranke, koja nije i neće da bude vjerska, mogao bi preći preko te stvari, kad ne bi bila jasna težnja, da se u narod, koji je na svoju štetu i odviše podvojen, ubaci još jedna podvojenost. I za to ćemo dokazati postupcima ljudi tih dviju novina, koliko je nezobizijan i neiskren onaj zajednički stav, koje su one zauzele u beznačajnom pitanju jedne javne funkcije pravoslavne crkve.

Ta se funkcija svršava svuda, gdje ima pravoslavna crkva, sa više ili manje sjaja. Svršavala se je i u Zadru, gdje je broj pripadnika te vjere daleko manji no u Šibeniku, čak uz interesovanje građanstva, koje nije Slavenstvo. Nije dakle moglo biti ništa neobičnoga u želji šibeničkog pravosl. episkopa, da prenese u Šibenik jednu tradiciju svoje residence, koja je, sticajem političkih dogadjaja, prešla iz Zadra u Šibenik. Kad su u toj funkciji, dok je bila vršena u Zadru, mogle imati utešča austrijska vojska i austrijske vlasti, mogao je i g. Perović u Šibeniku vjerovati, da poziv našoj vojsci i našim vlastima na sudjelovanje neće biti za njih jedna uvrijeđa. On, u ostalom, nije učinio ništa drugo i ništa više od onoga, što je lani učinio na katolički praznik „Corpus Domini“, o kome bi barem „Straža“ morala znati, da nije više ni praznik katoličke crkve, jer ga je zbrisao papa Pio X., a da se je slavio samo kao praznik habsbuške dinastije, odnosno vladara iz te dinastije, kao apostolskog kralja.

I kad se, čak u Beogradu, slavi „Corpus Domini“ sudjelovanjem vojske, pa je, lanjske godine, kako nas uvjeravaju, prosekiji u Beogradu prisustvovao i g. Dr. Krstelj, kao ministar vjera, a u Beogradu se brojne razlike izmjeđu dviju vjera bolje mogu primjetiti nego ovdje u Šibeniku, tad se, radi ocjene ružnog postupka dviju šibeničkih novina, mora istaknuti lijepi primjer Beograda, koji nije nikad i ništa prigovorio jednoj javnoj funkciji katoličke crkve, koja i istorijski ima jedan značaj, protivan slavenstvu, a liturgijsko-dogmatički, protivan pravoslavnoj crkvi. Na kraju moramo potisjetiti „Demokrat“, da je na bogojavljenje god 1919. tadanje „Nar. Vijeće“, i nepozvano, poslalo na tu funkciju svog predsjednika g. dra Smolčića i svog blagajnika g. K. Sunaru, lica, koja stoje vrlo blizu organu demokratske stranke.

Save. A da to bude, trebalo je imati sposobno, obrazovano i narodnim duhom prožeto sveštenstvo, koje će ući u narod kao njegov pastir i učitelj, jer je znao da, čim je narod prosvjetčeniji, tim je svjesniji svoje narodnosti i vjere.

Kad je mislio da će se prilike tako uregije same od sebe razvijati, zahvali se na arhiepiskopskoj časti i pogje da se pokloni mjestima, kuda je stupala nova Hristova. Vračajući se odande, odsluži u Trnovu u Bugarskoj na Bogojavljenje sv. liturgiju, zatim se naglo razboli i umre 14 (27) januara 1235 godine. U Trnovu bude svečano pokopan, a nakon dvije godine njegovo sv. tijelo bilo je prenešeno u Miševo. — Zaklopiše se one oči — one svete blage oči, nestade njega ali ostade njegov rad!

Posljedice toga rada osjećao je Srbini uvijek. Osjećao ga je u doba ropstva i ljutih muka, kad Srbini nije bio nigdje siguran ni za svoj život, ni za svoje svetinje. Te posljedice gledali smo i mi kad se po barjak Oslobođenja, Velikog Kralja Petra, kupili najbolji sinovi srpskog naroda i polazili da ispunjavu veliki zavjet naših pradjedova. I danas mi smo njegovi svjedoci, kad se u jednoj velikoj domovini nalaze slobodni i ujedinjeni Srbi, Hrvati i Slovenci.

Pravoslavje utvrđeno po Sv. Savi u svim srpskim krajevima, okupi oko sebe bratstvo, u čijem

Градске вијести.

Sv. Sava. Danas, na dan prvoga srpskog učitelja i просвјетitelja Sv. Save, održana je u Sabornoj crkvi liturgija, koju je služio g. episkop. Liturgiji je prisustvovalo mnoštvo svijeta. Pjevačko društvo „Srbadija“ pod ravnanjem svoje vrijedne učitelje gce Olge Javor pjevala je. Poslije liturgije u srpskoj osnovnoj školi g. episkop je lomio kolač, a za tim su djeca izvela lijepi i biran program, uz burni aplauz gragijanstva. — Večeras srpsko просвјетно друштво „Prosveta“ i „Jugoslavenska Matica“ priređuju Svetosavsku besjedu.

Za gradnju pravoslavne crkve u Splitu. Izdao je odbor sljedeći proglas: Sestro, Brate! Prošao je čitav vijek odkada su u crkvi sv. proroka Ilije u Zadru naši očevi vijećali o potrebi da se u Splitu gradi srpsko-pravoslavna crkva.

Razni pokušaji da se ta velika misao oživotvori, naiđoše uvijek na takove poteškoće, da eto danas moramo iznova radom započeti.

Ako su ondašnje prilike sprečavale rad, danas mi se rado primismo teškog zadatka jer pouzdanjem gledamo u ovo novo doba, kad će, svi da doprinesu eda se u Splitu sagradi Hram dostojan grada i današnjih osećaja.

Sestro, brate! Na sveti Oltar Hrama, koji će da se ponosno podigne u Splitu kao simbol ljubavi i slope jednokrvne braće, doprinesi koliko možeš.

U to ime Bože pomози!

Milodare prima Srpska Banka filijala u Splitu. Odbor.

Demonstracije protiv dra M. Drinkovića. U četvrtak je stigao iz Splita u Šibenik dr. Mate Drinković. Pred večer kad se pojavio na ulici, nacionalna omladina priredila mu je demonstracije dok mu je jedan omladinac prišao i opomenu ga da se ukloni sa ulice i da čim prije ostavi Šibenik. U to je nahrupilo nekoliko pristalica dra Drinkovića, a je između njih i nacionalista došlo do sukoba, dok se je dr. Drinković uklonio.

Поштански аутомобил. Na mjesto onog starog поштанског аутомобила, koji se nedavno razlupao, došao nam je novi, jedan od onih što ih je naša Kraljevina dobila od Njemačke na račun reparacija. Da nije ovoga bilo, tko zna kad bi se opet bio uspostavio automobilski spoj Šibenik-Benkovac-Obrovac. Pošto u Dalmaciju

ima da stigne još nekoliko novih поштанских аутомобила, to bi direkcija pošta u Splitu, morala uzeti malo više u obzir prilike sjeverne Dalmacije i poslati u Šibenik još najmanje 2-3 аутомобила.

Koncert „Filharmoničkog društva“. U nedjelju dne 28. t. m. priređuje salonski орхестар „F. D.“ koncert u kavani „Krka“ sa biranim programom. Početak u 8 i po u večer. Ulaz slobodan.

Prosjetno-zabavni Skup priređuje u Nedjelju, 28. o. m. pjesni vječnici u prostorijama Sokolskog Društva.

Zagrebački Zbor moli staleške korporacije i saveze raznih удруženja, kao i sva ostala društva, da svoje kongrese i glavne zemaljske skupštine održe na dane između 22. aprila i 1. maja u koje vrijeme traje ovogodišnji proljetni veliki sajam uzoraka u Zagrebu.

U fond „Profesorskog Društva“. Prigodom vjenčanja gdice Milene Javor sa g. Savom Omčikusom doprinijehše sljedeća gg.: 20 din. direktor Marko Ježina, a po 10 din. direktor Ivo Bellotti te profesori: Anič Dragutin, Čaleta Zvonimir, Dučić Miho, Ganza Miloš, Kušar Marcel, Marčić Bruno, Mirić Jerolim, Nardin Ljubomir, Nesanović Rado, Perković dr. Mirko, Pian don Rudolf, Šonje don Josip, Triva Marko, Urlič Šimun, Vratović Celeo i Vuksanović dr. Ivo. Ukupno 190 din.

Za ishranu pasivnih krajeva. Na krsnoj slavi Sv. Stevana g. Đure Bjegovića iz Kaldme, a na predlog gdje. Marije Petković, sakupljena je suma od din. 175. kao prilog Odboru Narodne Odrbane za ishranu pasivnih krajeva u Kninu; Priložiše sledeća gg.: Kaluder Petronije Stanojević din. 10, Đuro Bjegović 50, Marija Petković 15, Marija i Nikola Lošić 20, Stanislava Andrić 10, Simo Popović, žandarski narednik 10, Nikola Skalić 10, Todor Popović p. Todor 10, Mile Popović Todorov 10, Todor Čelebićanin p. Sime 10, Sava Čelebićanin Spirin 10, Nikola Zračić p. Ante 10.

Spiskovi za opć. izbore, kao i za Nar. Skupštinu mogu se dobiti odmah kod „Nove Štamparije“ u Šibeniku.

Traži se pianimo u najam. Prijaviti se administraciji lista. 3—3

— Ministarstvu vojnom stigla je prva partija spomenica na rat za Oslobođenje i Ujedinjenje.

snije od strašnoga suda. A kakve su bile te muke?

»Svi drumovi, koji vode u Jedrene i u Skoplje, zakrčiše se i zagušiše pognanim rob-ljem, koje igjaše muklo stenjući pod teškim željeznim okovratnicama i lancima, privržano jedno do drugoga, bez obzira na gospodstvo i čin, bez obzira na starost i spol, polugolo, boso, gladno i žedno, iskandžijano, raskrvavljeno, izranjavljeno i osakaćeno, gmizaše tako po snijegom zastrtim putevima, — uz halakanje svojih gonilaca po dubokoj jesenjoj i zimnoj studeni, ostavljajući svoju dragu domovinu i gonjeni u tuginu, od-regjeni na vječite muke, pogrudu i sram!

Sve to bječe zmješano s potmulim uzda-sjima staraca i starica, sa snažnim i bolnim jau-kom ljudi u punoj snazi, s krikom mladića, plačē i kukanjem djevojaka, s očajnim uzvi-cima roditelja, koji se pod najžešćim udarcima rastavljahu od svoje djece i svoga naroda, s vri-skom matera, kojima otimahu dječicu i odojčad s grudi, da se na njima uče i vježbaju odsje-ćanju čovječijih glava, i da na njima ogledaju ostrice svojih mačeva, kladeći se u jednu ili dvije aspre, ko će bolje i vještije jednom ma-hom presjeći nevino djetence.

Vrisak, jauk i uzdasi prolomali su urvine i sva nebesa, cijela ga je zemlja čula, ali ni od kuda nije bilo pomoć:

Brzajavne i telefonske vijesti.

Француска и Рур.

Одношаји између енглеских чета и француских окупаторних власти. — Посредовање Чехословачке.

ПАРИЗ, 27. Министар вањских посла примјо је делегате националне лиге и на њихово питање о ситуацији на Рајни, одговорио: „Побједоносна Француска тражи поштовање и извршење уговора о миру. Одлучност и хладнокрвност побједиће све“.

Лорд Керзон је имао подуље саветовање са Поанкареом о одношају француских и енглеских окупационих власти на Рајни. Одлучено је да британске трупе на окупационој зони не потпомажу француске власти при предузимању казних мјера против Нијемаца.

РИМ, 27. Француски индустријски кругови желе, да се водство француске акције у Рур уступи једном стручном министру, а националисти траже, да се у ту сврху одреде генерали, који ће имати диктаторска пуномоћја.

БЕОГРАД, 27. „Правда“ прима из Берлина, да се у добро обавјештеним круговима говори, да ће Чехословачка подузети акцију за посредовање између Њемачке и Француске. Одакле чехословачког посланика Тусара из Берлина у Праг, доводи се у везу са овом акцијом.

Дефинитивна евакуација треће зоне?

БЕОГРАД, 27. „Трибуна“ прима вијест из Рима, да је Мусолинијева влада издала већ све потребите инструкције окупаторским четам, да се спреме за дефинитивну евакуацију треће зоне у Далмацији и Сушака. Евакуација се очекује за прве дане фебруара.

Провала Маџара у Румуњску.

БУКУРЕШТ, 27. Маџари су поновно у два маха упали у Румуњску сјеверно од Арада. Румуњска је жандармерија уписала два маџарска војника. Румуњски посланик у Будимпешти одах је подухом потребите мјере код маџарске владе, а такођер о томе извјестио и међусавезничку комисију.

Конференција у Лозани.

ПАРИЗ, 27. Јављају из Лозане, да је ситуација на конференцији, ових посљедњих дана, врло затегнута. Споразим између Енглеске и Турске у питању Мосула изгледа да је немогућ, јер ни једна ни друга страна неће да попусти од свога гледишта. Очекује се, да ће се ових дана конференција разићи.

јим žilama tecijaše jedna krv. — srpska krv. Srpski narod ujedinjen pravoslavljem duševno, složno je naprezao sve sile, da dogje do što veće moći i blagostanja. Pod Nemanićima srpska je država sve više napredovala i sve je više širila svoje granice okupljajući u jedno kolo, pod jedno šljeme, braću iste krvi, iste vjere i istih osećaja. Državna je moć rasla sve više, a uz to i vjera postojalaše sve samostaljnija. Sto godina iza smrti Sv. Save, srpska je država dostigla vrhunac svoje moći. Srpska crkva dobiva svoju samostalnu patrijaršiju. Na taj je način srpski narod postigao svoj najveći ideal — ima jednog cara u državi, jednog pastira u svojoj crkvi. Širom cijelog carstva zabrijala su zvana i dizala se molitva zahvalnica začetniku ove snage i veličine: Svetom Ocu Savi.

Ali to sunce sreće za malo je obasjavalo srpsko carstvo, jer ubrzo pomračii na onaj kobni Vidov-dan, sa svojom crnom i tužnom kosovskom bitkom. Tim danom prestade politička nezavisnost, ali crkvena nezavisnost, onako čvrsta i jaka, kakvu je Sv. Sava zamislio i temelj joj udario, nije mogla odmah tako naglo da propa. Ona je i dalje svijetlila na potamnelom srpskom obzorju kao zvijezda, u koju je Srbini idući po trnju i kamenju, upirao svoje krvavim suzama zaplakane oči, da ne zaluta i ne posrne usred teških muka i patnja, koje su bile uža-

»Vrađa sila od svud opkolila,

Da je igje brata u svijetu,

Da požali, ka' da bi pomogao.« (Njeguš).

Usred ovakovih muka, bili su jedini manastiri utočište jadne srpske raje. A te manastire prvi je počeo da zida Sv. Sava i otac mu Sv. Simeun. U manastirima kod sijedijeh kalugjera sakupljala se sirotinja raja sa slijepim guslarom, uz gusle javorove, koje su pričale srpsku slavu i srpske junake i tu nalazio utjeha i vjere, da će svanuti Veliki Dan.

U ovo doba zadesi Srbina još jedan teški udarac. Njegovu svetinju koju čuvaše kao zenicu oka svog, mošti Sv. Save, spali okrutni Sinan paša na Vračaru 1549. god. Ostatak, ono malo pepela baci u vjetar, koji ga raznese na sve strane, gdje je koga Srbina bilo. Poslije 250 godina, nikoše iz toga svetoga pepela prvi srpski osvetnici, Karagjorgije, Hajduk Veljko, Miloš i drugi, prve zvijezde na nebu, koje se Srbinu opet poče da vedri. Iz toga pepela nikoše osvetnici Kosova, heroji kumanovski, junaci Cera i Kajnakčalana, koji donesoše slobodu cijelom našem narodu.

I danas neka se zaori silnije i snažnije nego ikada do sada pjesma zahvalnica:

Uskliknimo s ljubavlju Svetitelju Savi!...

Sp. Čaklić.

Вјести.

Објело се, Јер није одржао ријеч. Стари Беџеј доживио је ових дана велико изненађење. Данило З. Андрићин, сељак, завјетовао се након једне пијанке, да за 10 година не ће окуси ти ни капи вина и ракије. Чувао се да одржи свој завјет, док није запано у једно пакосно друштво, које је навалјивало познатим макиначијама на Данила да прекрши свој завјет. И прекршио га. Но кад се отријезио, осјећао је гризњу савјести, која га је најзад нагнала да се објеси. Кад би се сви ови у нашој држави, који погазише своју задану ријеч ма у какве случају, угледали на овога поштењег сељака, настао би такав помор као да се каква куга населила међу нас.

Колико је стајао свјетски рат? „Newyork Herald“ donosi interesantne podatke o tom, koliko је стајао свјетски рат: 250.000.000.000 долара у сребру, што важе 7.812.000 тона. За превоз овог терета потребно је било 3906 vlakova по 40 vagona у svakome. Ovi vozovi protigli би се у дужину од 1.300 миља, т. ј. сав пут од New-Yorka до San Paula. Ако би сви ови долари били положени један поред другог, они би могли 236 пута по линији екватора објумити нашу земљу. Ако би ови долари били

положени један на други, тада би то био један сребрни ступ 394.560 миља у висину, т. ј. два и по пута више него сав пут између земље и мјесеца. Ако би се сви ови долари претворили у пругу, тада би имали сребрни пут од 49.322 миља, т. ј. два пута више него екватор земље. Ако би све ово сребро раздјелили међу становнике цијелог свјета (који су живјели у августу 1914., prije početka свјетског рата), тада би сваки њовјек добио по 170 долара. „Naravno, dodaje list, за ovaku svotu moglo би се stvoriti nešto lijepo, nego је uistinu stvoreno“.

Šaljivi džepar. U Berlinu је neki džepar ukrao listicu једnome prolazniku. Kad је došao kući, opazio је, да mu је posao slabo uspio. Vlasnik те listice bio је на glazbenoj školi, а u listnici је bilo samo 79 maraka i nekoliko pisama profesorove зарučnice. Džepar је listicu poslao ravnatelju glazbene škole zajedno s ovim pismom: „Oprostite mi, да vas bunim. Prilažen listicu једnog vašeg saradnika. Ја sam mu је узео из džepa, јер је džeparstvo moj zanat. No krivo sam се namjerio, да okradem једnog profesora! За казну за svoju nepromišljenost, prilažen nekoliko stotina maraka i želim, да ne mogu dati više. Molim vas, да opomenete vašeg profesora, да bolje priprazi на svoja ljubavna pisma, а ako oženi gospodjicu X... izručite mu moje najsrdačnije čestitke“.

Нове књиге.

„Novi Život“. Izašla је sv. 8. sa slijedećim sadržajem: „Potreba једne велике странке“ од Krste Marića, судије; „Program italijanskih fašista“; „Engleska, Francuska i reparacije“; „Predsjednik Harding pred kongresom“ I. M.; „Naša proizvodnja drvenog uglja“; Milivoje M. Savić; „Posjeta trima srpskim manastirima“, Sibe Miličić; „Klima Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca“, P. S.; Bilješke. Direktor Ljuba Jovanović.

ДРОГЕРИЈА М. ПЕЦЕЉ И ДРУГ

— ШИБЕНИК —

Складиште дрога, кемикалија медициналних и техничких, тоалетних и хигијенских артикла, боја уљених и у праху, анилине и све потребштине ва мастима, кистова и четкарске robe.

Главно складиште минералних вода. 11

BERSON

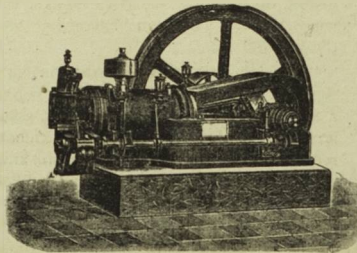
GUMENE PETE I GUMENE POTPLATE

Jeftinije i trajnije su nego od kože!
Najbolja zaštita protiv vlage i zim!

Radikali! Spremajte se za izbore.

ТЕХНИЧКИ УРЕД ОСКАР КРАУС

TRST - Via S. Nicolò 4II.

Цијене у динарима. - Информације и прораčун бесплатно.

Опскрбљује кроз најкраће вријеме са моторима на нафту и бензин, моторима DIESEL, електричним моторима и динамима, моторима за бродове и једренајце, комплетни намјештај за творнице тјестенине, млине, справе за тиштење маслина, за механичке и дрвдјелске радione и све остале врсте маšинерија с техничким намјештајем.

VULKANIZACIJA u KRANJU

ZASTUPSTVO ZA DALMACIJU U ŠIBENIKU

Stalno на складишту:

- pune гуме по димензији.
- нове auto-pneumatike и unutrašnje гуме свију димензија свјетске твртке Metzeler;
 - потпуно репариране auto-pneumatike и unutrašnje гуме.

Reparatura:

popravlak свију vrsta auto-spoljašnjih и unutrašnjih гума.

Špecialiteta: izradak novih protektora и to glatkih, dezini-ranih и okovanih.

KOMPLETNA GARNITURA ZA BICIKL 200 Din.

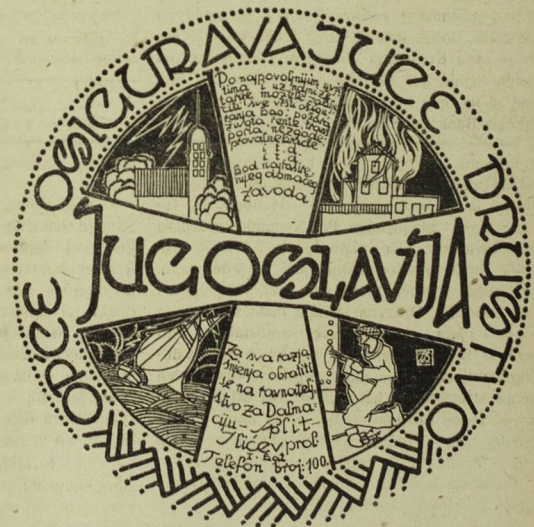
Цијене изван конкуренције!

Preporučuje се
PETAR SLJEPČEVIĆ

212, ispod Realke.

Ширите

„Далм. Радикал“

Generalni zastupnik

JOSIP JADRONJA - Šibenik.

Uspješno се оглашује у „Dalm. Radikalu“